

EL PROJECTE APHEIS:

Sistema d'Informació Europeu sobre la contaminació atmosfèrica i la salut

La nova avaluació de l'impacte sobre la salut del programa APHEIS a 26 ciutats mostra que la contaminació atmosfèrica continua amenaçant la salut pública a Europa

L'informe és un recurs d'informació clau per a la presa de decisions

Saint Maurice, França, Octubre 31. El programa APHEIS (Contaminació atmosfèrica i salut: Un sistema d'informació europeu), finançat per la Direcció General de protecció de la salut i del consumidor de la Unió Europea (UE), ha publicat avui els resultats de l'avaluació de l'impacte de les partícules de contaminació atmosfèrica sobre la salut realitzada a 26 ciutats a 12 països europeus durant 2001.

L'estudi APHEIS revela en particular que la contaminació atmosfèrica continua suposant una amenaça significativa para la salut pública en entorns urbans a Europa, malgrat la una normativa més exigent, l'increment de la vigilància de la contaminació atmosfèrica i la reducció dels nivells d'alguns contaminants atmosfèrics.

Com a part de l'objectiu d'APHEIS d'acostar la recerca a la presa de decisions, aquest nou informe, que usa la mateixa metodologia estàndard a totes les ciutats, constitueix la primera avaluació de l'impacte sobre la salut portada a terme simultàniament tant a nivell local com europeu.

En col·laboració amb el Centre de Recerca Combinada, el programa APHEIS impulsa la col·laboració entre múltiples disciplines i regions per crear equips locals amb les habilitats necessàries i enriquir la metodologia, l'experiència i la qualitat dels estudis. Aquesta combinació única proporciona als agents locals dades locals estandarditzades, anàlisi i la informació necessària per a la presa de decisions a nivell local, i als agents europeus dades estandarditzades que donen una visió global per a la presa de decisions a nivell europeu.

Petites reduccions dels nivells de contaminació atmosfèrica poden tenir un gran impacte sobre la salut pública

La majoria de les ciutats europees mesuren diàriament les partícules de contaminació atmosfèrica (o les partícules molt petites) usant una de dues tècniques: PM₁₀ (partícules menors de 10 micres); o fums negres (partícules negres d'un diàmetre aproximat de 4 micres). Els nivells de contaminació atmosfèrica es mesuren em micrograms per metre cúbic ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), una unitat que defineix la quantitat de partícules en un volum determinat d'aire

Els nivells de partícules de contaminació atmosfèrica, incloent PM₁₀ i fums negres, varia molt a Europa. La mitjana anual a les ciutats europees va de 14 a 73 µg/m³ per a les PM₁₀ i de 8 a 66 µg/m³ per als fums negres.

Nombrosos estudis portats a terme a Europa i altres parts del món han mostrat que aquests nivells de contaminació suposen un risc per a la salut. L'informe APHEIS demostra que la reducció d'aquests nivell, fins i tot en una petita quantitat, podria tenir beneficis significatius per a la salut pública.

En concret, l'informe observa que es podrien prevenir 2653 morts prematures (o 9 morts prematures per 100000 habitants) anualment si l'exposició a llarg termini a les PM₁₀ es reduís a 40 µg/m³ a 19 ciutats que mesuren PM₁₀ amb una població total de 32 milions d'habitants. El nivell de 40 µg/m³ és el valor límit establert per la Comissió Europea per a tots els estats membres l'any 2005.

Si s'assolís un valor límit més ambiciós de 20 µg/m³ establert per a 2010 a les mateixes ciutats, es previndrien 11855 morts prematures anualment (o 43 morts prematures per 100000 habitants).

Més significatiu encara, l'informe mostra que reduint l'exposició a llarg termini a nivells de contaminació de PM₁₀ en només 5 µg/m³ es previndrien 5547 morts prematures anuals (o 19 morts prematures per 100.000 habitants) a totes les ciutats, incloent aquelles amb nivells de contaminació més baixos.

Per donar una idea de la magnitud, la taxa anual de 19 morts prematures per 100.000 habitants és quasi 4 vegades la taxa anual de mortalitat per SIDA als països investigats, 2,6 vegades la taxa anual de mortalitat per leucèmia, 1,6 vegades la taxa anual de mortalitat per suïcidi i 1,5 vegades la taxa anual de mortalitat per accidents de trànsit.

S'ha de ressaltar també que almenys 832 (o 15%) de les 5.547 morts degudes a l'exposició a llarg termini a les PM₁₀ podrien prevenir-se reduint l'exposició a curt termini en 5 µg/m³.

En relació amb els fums negres, d'acord amb l'estudi de cohort holandès publicat recentment, els efectes a llarg termini de l'exposició a aquest contaminant en les taxes de mortalitat són similars als efectes de les PM₁₀. Però, en no disposar de funcions exposició-resposta per als efectes crònics a llarg termini dels fums negres quan es va realitzar l'estudi APHEIS, aquesta segona part de la nostra avaluació de l'impacte sobre la salut es va limitar als efectes aguts, a curt termini, i per tant únicament una petita fracció del total, de l'impacte total a llarg termini dels fums negres.

Realitzada a 15 ciutats que mesuraven partícules de fums negres, amb una població total de 25 milions d'habitants, aquesta segona part va mostrar que quasi 577 morts prematures es previndrien anualment si l'exposició a curt termini a la contaminació per fums negres es reduís en 5 µg/m³.

D'acord amb la Dra. Sylvia Medina, una de les dues persones coordinadores del programa APHEIS, aquests resultats mostren que “Fins i tot petites i assolibles reduccions dels nivells de contaminació atmosfèrica, com $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, tenen un impacte beneficiós per a la salut pública, i per tant justifiquen les accions preventives a totes les ciutats, independentment dels seus nivells de contaminació atmosfèrica”. En aquest sentit, a Barcelona, com a d'altres indrets urbans, el trànsit com a una de les principals fonts de fums negres, mereix una atenció prioritària des de la perspectiva de la salut pública.

Tanmateix indicava que “Els nostres resultats són consistents amb els d'altres organitzacions i afegeixen un totxo més a la paret de l'evidència de que la contaminació atmosfèrica continua tenint un impacte en la salut pública”.

Com altre punt clau, l'informe APHEIS titulat “Una avaluació de l'impacte en salut de la contaminació atmosfèrica a 26 ciutats europees” estableix que la principal raó de l'impacte de la contaminació atmosfèrica sobre la salut és la ubiqüitat de l'exposició, sobre la què els individus tenen poc control. Això contrasta amb altres factors de risc per a la salut, com el tabac o la dieta sobre els que les persones tenen més control.

Aquest informe, una avaluació de l'impacte de la contaminació atmosfèrica sobre la salut en una gran extensió europea, es basa en dades de 12 països i 26 ciutats: Atenes, Barcelona, Burdeos, Bucarest, Budapest, Celje, Cracòvia, Dublín, Gothenburg, Le Havre, Lille, Ljubljana, Londres, Madrid, Marsella, París, Roma, Rouen, Sevilla, Estocolm, Estrasburg, Tel Aviv, Toulouse i València.

Sobre APHEIS avui i demà

El programa APHEIS té com a objectiu proporcionar als que han de prendre decisions a Europa, als professionals de salut ambiental, al públic en general i als mitjans de comunicació un recurs d'informació actualitzat i fàcil d'utilitzar per ajudar-los a prendre decisions millor informades sobre els aspectes relacionats amb la contaminació atmosfèrica i la salut pública.

Per assolir aquests objectius, durant el primer i segon any, el programa APHEIS va constituir una xarxa de professionals de salut i medi ambient a 26 ciutats europees; va crear un sistema de vigilància epidemiològica que genera informació continuada; i va realitzar la present avaluació de l'impacte de la contaminació atmosfèrica sobre la salut en aquestes ciutats.

L'informe del segon any, publicat ara, constitueix la fase inicial per donar resposta a les necessitats d'informació i presa de decisions de les diferents audiències a les que serveix el programa.

Properament, i per assolir aquests objectius, durant el seu tercer any APHEIS està investigant persones amb influència en la presa de decisions relacionades amb l'impacte de la contaminació atmosfèrica en la salut pública, per entendre com el programa pot donar millor resposta a les seves necessitats.

APHEIS calcularà també els anys de vida perduts i la reducció de l'esperança de vida, per estimar l'impacte a llarg termini de la contaminació atmosfèrica sobre la salut.

En el futur, APHEIS planeja col·laborar amb economistes per estimar els costos a la societat dels efectes en salut de la contaminació atmosfèrica a les ciutats que participen al programa.

I APHEIS treballarà més a prop dels programes locals, regionals, nacionals i europeus, i compartirà les seves últimes troballes amb ells. Aquests programes inclouen NEHAPS (National Environmental Health Action Plans); AIRNET (A Thematic Network on air Pollution and health) de la UE; el programa europeu de contaminació atmosfèrica i salut de l'OMS; i el programa CAFE (Clean Air for Europe) de la UE.

El programa APHEIS està coordinat per l'Institut de Veille Sanitaire (InVS) en Saint-Maurice, France i per l'Institut Municipal de Salut Pública de Barcelona (IMSPB) a Espanya.

Es pot trobar més informació sobre el programa i el seu funcionament a www.apheis.org.